

PROJEKT

USTAWA

z dnia 24 czerwca 1999 r.

o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli.

(Dz. U. z dnia 23 lipca 1999 r.)

Art. 1. Ustawa reguluje tryb postępowania w sprawie wykonywania inicjatywy ustawodawczej przez obywateli, o której mowa w art. 118 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. Grupa obywateli polskich, licząca co najmniej 100.000 osób, mających prawo wybierania do Sejmu, może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą przez złożenie podpisów pod projektem ustawy.

Art. 3. Projekt ustawy nie może dotyczyć spraw, dla których Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zastrzega wyłączną właściwość innym podmiotów, którym przysługuje inicjatywa ustawodawcza.

Art. 4. 1. Projekt ustawy wniesiony do Marszałka Sejmu powinien odpowiadać wymogom zawartym w Konstytucji i Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz w niniejszej ustawie.

1a. Uzasadnienie projektu ustawy nie musi wskazywać źródeł finansowania, także jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

1b. Przeprowadzenie konsultacji oraz uzyskanie niezbędnych opinii co do projektu ustawy, w szczególności jeżeli obowiązek zasięgnięcia takich opinii wynika z odrębnych przepisów, należy do Marszałka Sejmu.

1c. Marszałek Sejmu nie może odmówić przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu, w trybie art. 6 ust. 5 ani zwrócić wnioskodawcy projektu ustawy, nawet jeżeli uzasadnienie dołączone do projektu nie odpowiada warunkom określonym w Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wniesienie projektu ustawy nie stanowi przeszkody do wniesienia innego projektu, w tym także przez grupę obywateli, w tej samej sprawie.

3. Projekt ustawy, w stosunku do którego postępowanie ustawodawcze nie zostało zakończone w trakcie kadencji Sejmu, w której został wniesiony, jest rozpatrywany przez Sejm następnej i kolejnych kadencji bez potrzeby ponownego wniesienia projektu ustawy. W takim wypadku Marszałek Sejmu każdorazowo zarządza ponowne drukowanie projektu ustawy oraz jego doręczenie posłom.

Art. 5. 1. Czynności związane z przygotowaniem projektu ustawy, jego rozpowszechnianiem, kampanią promocyjną, a także organizacją zbierania podpisów obywateli popierających projekt, wykonuje komitet inicjatywy ustawodawczej, zwany dalej "komitetem". Komitet występuje pod nazwą uzupełnioną o tytuł projektu ustawy.

2. Komitet może utworzyć grupa co najmniej 15 obywateli polskich, którzy mają prawo wybierania do Sejmu i złożyli pisemne oświadczenie o przystąpieniu do komitetu, ze wskazaniem imienia (imion) i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL.

3. W imieniu i na rzecz komitetu występuje pełnomocnik komitetu lub jego zastępca, wskazani w pisemnym oświadczeniu pierwszych 15 osób tworzących komitet. Ilekróć w ustawie jest mowa pełnomocniku rozumie się przez to także jego zastępcę.

4. Komitet posiada osobowość prawną, którą nabywa z chwilą przyjęcia przez Marszałka Sejmu zawiadomienia, o którym mowa w art. 6 ust. 2.

Art. 6. 1. Po zebraniu, zgodnie z wymogami zawartymi w art. 9 ust. 2, 1000 podpisów obywateli popierających projekt, pełnomocnik komitetu zawiadamia Marszałka Sejmu o utworzeniu komitetu. Podpisy, o których mowa w zdaniu pierwszym, stanowią część wymaganej liczby 100.000 podpisów osób popierających projekt.

2. W zawiadomieniu podaje się:

- 1) pełną nazwę komitetu oraz dokładny adres jego siedziby,
- 2) dane, o których mowa w art. 5 ust. 2,
- 3) dane: imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika komitetu oraz jego zastępcy.

3. Do zawiadomienia załącza się projekt ustawy, spełniający warunki, o których mowa w art. 4 ust. 1, z zastrzeżeniem art. 4 ust 1a – 1c, wraz z załączonym wykazem 1000 podpisów obywateli popierających projekt.

4. Jeżeli zawiadomienie odpowiada warunkom określonym w ust. 2 i 3, Marszałek Sejmu, w terminie 14 dni od jego doręczenia, postanawia o przyjęciu zawiadomienia. Postanowienie o przyjęciu zawiadomienia doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi komitetu.

5. W wypadku stwierdzenia braków formalnych zawiadomienia, Marszałek Sejmu, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, wzywa pełnomocnika komitetu do ich usunięcia w terminie 14 dni. Nieusunięcie braków powoduje odmowę przyjęcia zawiadomienia. Umotywowane postanowienie Marszałka Sejmu o odmowie przyjęcia zawiadomienia może być przez pełnomocnika komitetu zaskarżone do Sądu Najwyższego w terminie 14 dni od daty doręczenia. Sąd Najwyższy rozpatruje skargę w terminie 30 dni, w składzie 7 sędziów, w postępowaniu nieprocesowym. Od postanowienia Sądu Najwyższego nie przysługuje środek prawny. Sąd Najwyższy niezwłocznie zawiadamia o treści postanowienia Marszałka Sejmu oraz pełnomocnika komitetu.

Art. 7. 1. Po wydaniu ~~otrzymaniu~~ postanowienia, o którym mowa w art. 6 ust. 4, lub po otrzymaniu postanowienia Sądu Najwyższego uwzględniającego skargę komitetu, Marszałek Sejmu ~~komitet~~ ogłasza, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” ~~dzienniku o zasięgu ogólnopolskim~~, fakt nabycia osobowości prawnej, adres komitetu oraz miejsca udostępnienia projektu ustawy do publicznego wglądu, o czym niezwłocznie zawiadamia pełnomocnika komitetu.

2. Od dnia przyjęcia przez Marszałka Sejmu zawiadomienia, o którym mowa w art. 6 ust. 4, lub otrzymania przez komitet postanowienia Sądu Najwyższego uwzględniającego skargę, o której mowa w art. 6 ust. 5, do dnia wniesienia projektu ustawy, o którym mowa w art. 10 ust. 1, treść projektu nie może być zmieniona.

Art. 8. 1. Kampania promocyjna służy przedstawianiu i wyjaśnianiu przez komitet treści projektu ustawy, stanowiącego przedmiot inicjatywy ustawodawczej.

2. Kampania promocyjna na rzecz projektu ustawy oraz zbieranie podpisów obywateli popierających projekt ustawy może rozpocząć się po ogłoszeniu, o którym mowa w art. 7 ust. 1.

2a. Na uzasadniony wniosek komitetu, w szczególności z powodu choroby pełnomocnika komitetu lub jego zastępcy, klęski żywiołowej lub innego zdarzenia losowego Marszałek Sejmu ogłasza, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, zawieszenie kampanii promocyjnej na rzecz projektu ustawy oraz zbierania podpisów obywateli popierających projekt ustawy na czas oznaczony do 6 miesięcy. Okres zawieszenia kampanii promocyjnej na rzecz projektu ustawy oraz zbierania podpisów obywateli popierających projekt ustawy, następuje od dnia złożenia wniosku i nie wlicza się do okresu o którym mowa w art. 10 ust. 2.

2 b. Umotywowane postanowienie Marszałka Sejmu o odmowie ogłoszenia zawieszenia kampanii promocyjnej na rzecz projektu ustawy oraz zbierania podpisów obywateli popierających projekt ustawy doręcza się pełnomocnikowi komitetu.

2c. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 2 b pełnomocnikowi komitetu przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Przepis art. 6 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

3. Do prowadzenia kampanii promocyjnej oraz do zbierania podpisów stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy ~~z 28 maja 1993 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej~~ (Dz. U. Nr 45, poz. 205, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1997 r. Nr 47, poz. 297, Nr 70, poz. 443, Nr 88, poz. 554, Nr 98, poz. 604, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1999 r. Nr 49, poz. 483-), określające zasady przeprowadzania kampanii wyborczej, z zastrzeżeniem ust. 3a., z wyłączeniem art. 142-148

3a. Do komitetów, które zebrały zgodnie z wymogami zawartymi w art. 9 ust. 2, co najmniej 50.000 podpisów pod projektem ustawy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy dotyczące nieodpłatnego dostępu do publicznego radia i telewizji w zakresie prawa do rozpowszechniania nieodpłatnie audycji promocyjnych projektu ustawy, na zasadach określonych w art. 117 Kodeksu wyborczego oraz obowiązku Telewizji Polskiej S.A. przeprowadzania

debat poświęconych projektowi ustawy, z udziałem pełnomocnika komitetu lub wskazanej przez niego osoby oraz zaproszonych gości na zasadach określonych w art. 120 Kodeksu wyborczego.

3b. Komitetom, które zebrały co najmniej 50.000 podpisów pod projektem ustawy na ich pisemny wniosek Marszałek Sejmu wydaje zaświadczenie o spełnieniu wymagań, o których mowa w ust. 3a. Umotywowane postanowienie Marszałka Sejmu o odmowie wydania zaświadczenia doręcza się pełnomocnikowi komitetu. Na powyższe postanowienie pełnomocnikowi komitetu przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Przepis art. 6 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

3c. W wypadku uzasadnionych wątpliwości co do prawidłowości złożenia wymaganej liczby podpisów przez co najmniej 50.000 obywateli w sposób, o którym mowa w art. 9 ust. 2 Marszałek Sejmu zwraca się do Państwowej Komisji Wyborczej o stwierdzenie, czy została złożona wymagana liczba podpisów. Państwowa Komisja Wyborcza dokonuje czynności sprawdzających w terminie 14 dni. W postępowaniu przed Państwową Komisją Wyborczą jako obserwator może uczestniczyć pełnomocnik komitetu.

3d. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji po zasięgnięciu opinii właściwych zarządów publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) czas przeznaczony na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji promocyjnych oraz debat poświęconych obywatelskim projektom ustaw w każdym z programów ogólnokrajowych i programów regionalnych,
- 2) sposób przygotowania i emisji audycji promocyjnych oraz debat poświęconych obywatelskim projektom ustaw, uwzględniając typ i rodzaj nośnika zapisu audycji promocyjnych,
- 3) sposób rozpowszechniania informacji o terminach audycji promocyjnych oraz debat poświęconych obywatelskim projektom ustaw

- mając na względzie konieczność zapewnienia odpowiedniego standardu technicznego emitowanych audycji promocyjnych oraz debat poświęconych obywatelskim projektom ustaw, a także ich powszechnej dostępności oraz dostępności informacji o terminach ich emisji.

Art. 9. 1. W miejscu zbierania podpisów obywateli musi być wyłożony do wglądu projekt ustawy.

2. Obywatel udziela poparcia projektowi ustawy, składając na wykazie, obok swojego imienia (imion) i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL, własnoręczny podpis. Na każdej stronie wykazu musi znajdować się nazwa komitetu i tytuł projektu ustawy, której obywatel udziela poparcia.

3. Wycofanie poparcia udzielonego projektowi ustawy jest nieskuteczne.

4. Wzór wykazu, o którym mowa w ust. 2, ustala, w drodze rozporządzenia, Prezes Rady Ministrów po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 10. 1. Pełnomocnik komitetu wnosi do Marszałka Sejmu projekt ustawy z załączonym wykazem podpisów obywateli popierających projekt.

2. Projekt ustawy wraz z załączonym wykazem podpisów obywateli popierających projekt nie może zostać wniesiony później niż 3 miesiące od daty ogłoszenia przez Marszałka Sejmu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, faktu nabycia przez komitet osobowości prawnej, zgodnie z art. 7 ust. 1. postanowienia Marszałka Sejmu o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu lub postanowienia Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 7 ust. 1.

3. Jeżeli projekt ustawy został wniesiony zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 2, art. 9 ust. 2 oraz art. 10 ust. 2, Marszałek Sejmu niezwłocznie zarządza drukowanie projektu ustawy, kieruje projekt ustawy do pierwszego czytania na posiedzeniu plenarnym ~~w~~ Sejmie i zawiadamia o tym pełnomocnika komitetu.

Art. 11. 1. W wypadku stwierdzenia, że treść projektu ustawy lub uzasadnienia jest zmieniona, Marszałek Sejmu, w drodze postanowienia, nie później niż w terminie 14 dni od dnia wniesienia projektu, odmawia jego przyjęcia.

2. Na umotywowane postanowienie Marszałka Sejmu pełnomocnikowi komitetu przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Przepis art. 6 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 12. 1. W wypadku uzasadnionych wątpliwości co do prawidłowości złożenia wymaganej liczby podpisów obywateli w sposób, o którym mowa w art. 9 ust. 2, Marszałek Sejmu, nie później niż w terminie 14 dni od dnia wniesienia projektu, zwraca się do Państwowej Komisji Wyborczej o

stwierdzenie, czy jest złożona wymagana liczba podpisów. Państwowa Komisja Wyborcza dokonuje czynności sprawdzających w terminie 21 dni. W postępowaniu przed Państwową Komisją Wyborczą jako obserwator może uczestniczyć pełnomocnik komitetu.

2. Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w ust. 1, prawidłowo złożona liczba podpisów popierających projekt okaże się mniejsza niż ustawowo wymagana, Marszałek Sejmu odmawia nadania biegu projektowi ustawy. Postanowienie Marszałka Sejmu w tej sprawie wraz z uzasadnieniem doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi komitetu.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 2, może być przez pełnomocnika komitetu zaskarżone do Sądu Najwyższego. Przepis art. 6 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 13. 1. Pierwsze czytanie projektu ustawy przeprowadza się na posiedzeniu Sejmu w terminie 3 miesięcy od daty wniesienia projektu ustawy do Marszałka Sejmu lub postanowienia Sądu Najwyższego stwierdzającego prawidłowo złożoną liczbę podpisów popierających projekt ustawy. W wypadku określonym w art. 4 ust. 3 pierwsze czytanie odbywa się nie później niż w terminie 6 miesięcy od daty pierwszego posiedzenia Sejmu.

2. Sejm nie może odrzucić projektu ustawy w całości w pierwszym czytaniu.

3. Drugie czytanie projektu ustawy odbywa się w terminie 6 miesięcy od daty pierwszego czytania lub jeżeli projekt został skierowany do komisji od daty skierowania projektu ustawy do komisji.

4. Trzecie czytanie projektu ustawy odbywa się niezwłocznie, chyba że projekt ustawy został skierowany przez Sejm do komisji. W takim wypadku trzecie czytanie projektu ustawy przeprowadza się w terminie do 3 miesięcy od daty skierowania.

Art. 14. 1. W pracach nad projektem ustawy komitet reprezentuje przedstawiciel lub osoba uprawniona do jego zastępstwa, powołana w trybie określonym w art. 5 ust. 3 i art. 6 ust. 2 pkt 3. Ilekrót w ustawie jest mowa o przedstawicielu należy przez to rozumieć także osobę uprawnioną do jego zastępstwa.

2. Przedstawiciel jest uprawniony do udziału w pracach Sejmu i Senatu w trybie i na zasadach określonych odpowiednio w regulaminach Sejmu i Senatu.

3. Przedstawiciel może korzystać z pomocy doradcy, który na wniosek przedstawiciela jest uprawniony do uczestniczenia w pracach Sejmu i Senatu.

14a. 1. Przedstawiciel w imieniu komitetu do czasu zakończenia drugiego czytania może wносить poprawki do projektu ustawy. Poprawki zgłoszone i odrzucone przez komisje, po ich zgłoszeniu w formie pisemnej, zamieszcza się w sprawozdaniu komisji jako wnioski mniejszości.

2. Przedstawiciel w imieniu komitetu do czasu zakończenia drugiego czytania może wycofać projekt ustawy.

Art. 15. 1. Wydatki związane z wykonywaniem inicjatywy ustawodawczej przez obywateli pokrywa komitet, z wyjątkiem kosztów przejazdów i noclegów związanych z uczestnictwem przedstawiciela komitetu oraz jego doradcy w pracach Sejmu i Senatu oraz ich organów, które pokrywa odpowiednio Kancelaria Sejmu lub Senatu. Szczegółowe zasady zwrotu tych kosztów określają Prezydium Sejmu i Prezydium Senatu.

2. Komitet może organizować zbiórki publiczne środków finansowych na cele związane z wykonywaniem obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej, na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 marca 1933 r. o zbiorcach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 162, z 1948 r. Nr 36, poz. 250, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1989 r. Nr 29, poz. 154, z 1990 r. Nr 34, poz. 198 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668).

3. Organizowanie zbiórki publicznej nie wymaga pozwolenia.

Art. 16. 1. Komitetowi nie mogą być przekazywane na cele, o których mowa w art. 15 ust. 1, środki finansowe pochodzące:

- 1) z budżetu państwa, z zastrzeżeniem art. 16a
- 2) od państwowych jednostek organizacyjnych,
- 3) z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, związków komunalnych i innych komunalnych osób prawnych,
- 4) od przedsiębiorców państwowych, a także przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, związków komunalnych oraz innych komunalnych osób prawnych.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również środków finansowych pochodzących od:

- 1) osób fizycznych nie mających miejsca zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli polskich zamieszkałych za granicą,
- 2) cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) osób prawnych nie mających siedziby na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) innych podmiotów nie mających siedziby na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, posiadających zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu,
- 5) osób prawnych z udziałem podmiotów zagranicznych,
- 6) obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, misji specjalnych i organizacji międzynarodowych oraz innych obcych przedstawicielstw korzystających z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych i konsularnych na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do wartości niepieniężnych.

Art. 16a. 1. Komitet po wniesieniu projektu ustawy zgodnie z art. 10 ust. 1 lub po otrzymaniu postanowieniu Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 12 ust. 3, otrzymuje od Skarbu Państwa zwrot poniesionych kosztów związanych z działaniem komitetu, w szczególności przygotowaniem projektu ustawy, kampanią promocyjną projektu ustawy oraz organizacją zbierania podpisów obywateli popierających projekt do wysokości sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni. Zwrot następuje na podstawie kosztów wykazanych we wstępnym sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w art. 17 ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady i warunki zwrotu poniesionych kosztów na rzecz komitetu.

Art. 17. 1. Finansowanie wykonywania inicjatywy ustawodawczej przez obywateli jest jawne.

2. Pełnomocnik komitetu jest obowiązany do złożenia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych oraz Marszałkowi Sejmu wstępnego sprawozdania finansowego o źródłach pozyskanych funduszy na cele inicjatywy ustawodawczej w terminie 3 miesięcy od dnia wniesienia do Marszałka Sejmu projektu ustawy, o którym mowa w art. 10 ust. 1, lub postanowienia Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 12 ust. 3., a w wypadku wcześniejszego rozwiązania komitetu w terminie 3 miesięcy od dnia jego rozwiązania.

2a. Pełnomocnik komitetu jest obowiązany do złożenia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych oraz Marszałkowi Sejmu końcowego sprawozdania finansowego o źródłach pozyskanych funduszy na cele inicjatywy ustawodawczej w terminie 3 miesięcy od zakończenia postępowania ustawodawczego nad projektem ustawy, a w wypadku wcześniejszego rozwiązania komitetu - w terminie 3 miesięcy od dnia jego rozwiązania.

3. Wzór wstępnego i końcowego sprawozdania finansowego i szczegółowy zakres zawartych w nim informacji określa, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw finansów publicznych.

4. Wstępne i końcowe sprawozdanie finansowe Marszałek Sejmu ~~pełnomocnik komitetu~~ podaje do publicznej wiadomości w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” ~~dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym w terminie, o którym mowa w ust.2.~~

5. Pełnomocnik komitetu jest obowiązany do przechowywania dokumentów związanych z finansowaniem wykonywania inicjatywy ustawodawczej przez okres 12 miesięcy od dnia publikacji końcowego sprawozdania finansowego.

6. Pełnomocnik komitetu, w wypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych funduszy na cele inicjatywy ustawodawczej nad poniesionymi wydatkami, jest obowiązany przekazać tę nadwyżkę instytucji charytatywnej. Informację o przekazaniu nadwyżki zamieszcza się w końcowym sprawozdaniu finansowym.

Art. 18. 1. Komitet ulega rozwiązaniu po upływie 3 miesięcy od daty:

- 1) zakończenia postępowania ustawodawczego,

- 2) postanowienia Marszałka Sejmu o odmowie nadania biegu projektowi ustawy lub postanowienia Sądu Najwyższego oddalającego zaskarżone postanowienie o odmowie nadania biegu projektowi ustawy,
- 3) bezskutecznego upływu terminu, o którym mowa w art. 10 ust. 2.

2. W innych wypadkach komitet ulega rozwiązaniu po upływie 3 miesięcy od upływu terminu wskazanego w art. 17 ust. 2a.

3. W wypadku rozwiązania komitetu przed wniesieniem projektu ustawy do Marszałka Sejmu, w sposób o którym mowa w art. 10 ust. 1 lub w wypadku rozwiązania komitetu z przyczyn wymienionych w art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3 pełnomocnik komitetu lub Marszałek Sejmu w terminie 14 dni przekazuje Państwowej Komisji Wyborczej wykazy podpisów obywateli popierających projekt celem ich zniszczenia.

Art. 19. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem przeszkadza w wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli albo przez nadużycie stosunku zależności wywiera wpływ na jej wykonywanie

- podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 20. Kto:

- 1) nie dopełnia obowiązku opublikowania sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 17 ust. 2 i 2a, albo podaje w nim nieprawdziwe dane,
- 2) nie dopełnia obowiązku przechowywania dokumentów związanych z finansowaniem wykonywania inicjatywy ustawodawczej, o którym mowa w art. 17 ust. 5,
- 3) nie przekazuje instytucji charytatywnej nadwyżki środków finansowych, o której mowa w art. 17 ust. 6

- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.